

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Andrzej Tomczyk
SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Sokołowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna
w sprawie **E. J. P.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 października 2018 r.,

przekazanego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Okręgowy w W.,
postanowieniem z dnia 18 maja 2018 r., sygn. akt II Kzw [...], zagadnienia
prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

"Czy treść art. 71 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2018.300 t.j. z dnia 02.02.2018r.), wobec stwierdzenia blankietowego charakteru art. 794¹ k.p.c. ma zastosowanie poprzez odesłanie zawarte w art. 25 i 26 k.k.w. w postępowaniu wykonawczym w sprawach karnych, w sytuacji ubiegania się o nadanie klauzuli wykonalności przez osobę inną niż wskazana w tytule egzekucyjnym, na którą przeszły uprawnienia po powstaniu tytułu, czy też z uwagi na brak odpowiedniej regulacji w ustawie z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U.1973 Nr 27, poz. 152), sąd karny w postępowaniu wykonawczym nie pobiera od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności złożonego przez osobę inną niż wskazana w tytule egzekucyjnym, na którą przeszły uprawnienia po powstaniu

tytułu żadnej innej dodatkowej opłaty poza tą wymienioną w art. 19 ust. 1 tejże ustawy?"

postanowił odmówić podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne wyłoniło się w następującej sytuacji procesowej.

Sąd Rejonowy w W., wyrokiem z dnia 13 lutego 2013 r., sygn. akt II K [...] uznał E. P. za winną popełnienia zarzucanego jej czynu z art. 284 § 2 k.k. i oprócz wymierzenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, na podstawie art. 72 § 2 k.k. i art. 74 § 1 k.k., zobowiązał ją do naprawienia szkody w całości pokrzywdzonemu poprzez zapłatę kwoty 900 zł na rzecz C. Sp. z o.o. z siedzibą w W. w terminie 2 lat od dnia uprawomocnienia się tego wyroku. Powyższy wyrok uprawomocnił się w dniu 21 lutego 2013 r. bez zaskarżania.

Pismem z dnia 8 marca 2013 r. Sąd Rejonowy w W. zawiadomił pokrzywdzonego C. Sp. z o.o. o orzeczonym względem oskarżonej obowiązku naprawienia szkody, o którym wcześniej była mowa.

Następnie, pismem, które wpłynęło do Sądu Rejonowego w W. w dniu 18 września 2017 r., pełnomocnik I. S.A. z siedzibą w W., następcy prawnego C. Sp. z o.o. z siedzibą w W., wniósł o nadanie klauzuli wykonalności wskazanemu na wstępie wyrokowi w zakresie naprawienia szkody w kwocie 900 zł na rzecz I. S.A., jako następcy prawnemu C. Sp. z o.o. oraz doręczenie na adres jego kancelarii odpisu wyroku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Wnioskodawca do swojego pisma dołączył tytuł egzekucyjny oraz informację odpowiadającą odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców oraz pełnomocnictwo udzielone mu przez I. S.A.

Zarządzeniem z dnia 29 stycznia 2018 r. upoważniony sędzia na podstawie art. 26 k.k.w. i art. 25 § 1 k.k.w. w zw. z art. 130² § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zarządził zwrot powyższego wniosku. Obszerna argumentacja uzasadnienia tej decyzji sprowadzała się do przyjęcia, że pismo wniesione, jak w tym przypadku, przez fachowego pełnomocnika bez uiszczonej opłaty stałej, przewodniczący zwraca bez wezwania do jej uiszczenia na podstawie art. 130² § 1 k.p.c. W tej sprawie – jak wskazano - wobec ogólnej treści art. 107 § 1 i 2 k.p.k. oraz odesłania zawartego w art. 25 § 1 i art. 26 k.k.w. do przepisów procedury cywilnej zastosowanie znajdują bowiem nie tylko enumeratywnie wyliczone w art. 26 k.k.w. przepisy kodeksu postępowania cywilnego, ale wobec „niesamowystarczającego”

charakteru art. 794¹ k.p.c., przewidującego zwrot kosztów postępowania klauzulowego, poprzez art. 13 § 2 k.p.c. stosować należy również inne przepisy kodeksu postępowania cywilnego, w tym art. 98 § 3 k.p.c., zaliczający do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata jego wynagrodzenie oraz koszty związane z opłatami od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Stąd, wypełnienie normy płynącej z art. 794¹ k.p.c. stanowią regulacje ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 300 ze zm.), szczegółowo określające wysokość opłat, w tym art. 71 pkt 3, przewidujący opłatę stałą od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko lub na rzecz osoby innej niż wskazana w tytule egzekucyjnym, na którą przeszły uprawnienie lub obowiązek po powstaniu tytułu lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu.

Przedstawione w zarządzeniu z dnia 29 stycznia 2018 r. stanowisko zakwestionował pełnomocnik I. S.A. W zażaleniu na tę decyzję procesową podniósł następujące zarzuty:

I. błędne zastosowanie art. 71 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, polegające na przyjęciu, iż opłatę sądową w kwocie 50 zł od nadania klauzuli wykonalności na rzecz osoby, na którą przeszły uprawnienia po powstaniu tytułu stosuje się w postępowaniu karnym, w sytuacji, gdy przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie mają zastosowania w postępowaniu karnym.

II. naruszenie art. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 1 k.p.c. w zw. z art. 71 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, polegające na błędnym przyjęciu, iż w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności wyroku karnego mają zastosowanie przepisy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w sytuacji, gdy ustawodawca zdefiniował sprawę cywilną jako sprawy z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również jako sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych.

III. błędne zastosowanie art. 130² § 1 k.p.c., polegające na przyjęciu, iż wobec braku stosownej opłaty wniosków o nadanie klauzuli wykonalności wyroku karnego podlega zwrotowi, w sytuacji, gdy pismo nie podlega opłacie i nie mają zastosowania przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

IV. błędne zastosowanie art. 130² § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., polegające na przyjęciu, że przepisy postępowania cywilnego mają zastosowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności wyrokowi karnemu.

Sąd Okręgowy w W. w toku rozpoznawania powyższego zażalenia uznał, że wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy. Przekazał je do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu w formie przytoczonego na wstępie pytania. W

uzasadnieniu postanowienia wskazał, że zachodzi poważna wątpliwość co do stosowania przepisów ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w odniesieniu do postępowania klauzulowego w sprawach karnych oraz istnieją rozbieżności w dotychczasowym orzecznictwie sądowym. Zdaniem Sądu pytającego wątpliwości tej nie rozwiewa stosunkowo ogólne brzmienie art. 107 § 1 i 2 k.p.k. Przeniesienie zaś rozważań na płaszczyznę art. 25 i 26 k.k.w. doprowadziło ten Sąd do stwierdzenia, że w ramach tego ostatniego przepisu brak jest odesłania do regulacji związanej z pobieraniem opłat od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Jedyny przepis, który odnosi się do tej kwestii, czyli art. 794¹ k.p.c., pełni wyłącznie rolę przepisu blankietowego i dopiero uzupełniony o uregulowania ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wskazuje sposób postępowania w omawianym zakresie. W tej części uwag, Sąd Okręgowy odwołał się do treści uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2007 r., I KZP 22/07 (LEX nr 311153), na podstawie wywodów którego, a wskazujących na ścisłe odesłanie w art. 26 k.k.w. do konkretnych przepisów, stwierdził, iż prowadzą one do wniosku, że w przypadku tytułów egzekucyjnych nie należy stosować żadnych innych przepisów z zakresu postępowania cywilnego. Z drugiej strony Sąd występujący z pytaniem powołał się na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2007 r., I KZP 35/07 (OSNKW 2008, z. 1, poz. 1, LEX nr 323767), z uzasadnienia której wynikać ma szeroka interpretacja zastosowania przepisów postępowania egzekucyjnego przy czynnościach związanych z nadaniem klauzuli wykonalności w postępowaniu karnym. Również w dalszej części uzasadnienia Sąd Okręgowy odwołał się do orzeczeń, które w ocenie tego organu odczytywać można jako potwierdzające bądź wykluczające możliwość stosowania w postępowaniu w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności wyrokowi karnemu przepisów innych niż wyraźnie wyliczone w art. 26 k.k.w. Sąd ten podniósł również, że Sąd Okręgowy w W. dwukrotnie w swoich orzeczeniach (postanowienia z dnia 23 maja 2016 r., w sprawach o sygn. akt III Kzw [...] oraz III Kzw [...]), jak również Sąd Okręgowy w K. (postanowienie z dnia 29 czerwca 2016 r., sygn. akt V Kzw [...]), wyeliminowały możliwość stosowania w omawianym postępowaniu innych niż wyraźnie wymienione w art. 26 k.k.w. przepisów, w tym ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W konsekwencji Sąd pytający stwierdził, że nabrał wątpliwości, jak należy interpretować odesłanie w art. 26 k.k.w. do treści art. 794¹ k.p.c., gdyż brzmienie tego przepisu jedynie w ogólny sposób wskazuje na zagadnienia związane z kosztami postępowania klauzulowego, stwierdzając jednocześnie, iż trafne wydaje się stanowisko, że wypełnienie normy płynącej z tego przepisu stanowią regulacje ustawy o kosztach

sądowych w sprawach cywilnych. Przyjęcie bowiem wąskiej interpretacji uregulowań art. 25 i 26 k.k.w. skutkowałoby odmienną sytuacją procesową stron występujących o nadanie klauzuli wykonalności orzeczeniom w procesie cywilnym i karnym. Skłaniając się więc ku pogładowi opowiadającemu się za szeroką interpretacją odesłania do przepisów nakładających obowiązek uiszczania stosownej opłaty od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności i uznając przy tym za przekonującą argumentację zawartą w przywołanej wcześniej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2007 r., Sąd Okręgowy podkreślił, że wobec rozbieżności interpretacyjnych nie przyjął jednoznacznie któregoś z cytowanych stanowisk, lecz wystąpił z pytaniem prawnym.

Prokurator Prokuratury Krajowej w pisemnym stanowisku wniósł o odmowę podjęcia uchwały, stwierdzając że w realiach rozpoznawanej sprawy udzielenie odpowiedzi na przedstawione pytanie prawne nie wymaga dokonywania zasadniczej wykładni ustawy.

W skierowanym do Sądu Najwyższego piśmie z dnia 24 września 2018 r., swoje stanowisko zaprezentował również pełnomocnik I. S.A. Wniósł on o udzielenie odpowiedzi, że:

„1) w postępowaniu wykonawczym w sprawach karnych, w sytuacji ubiegania się o nadanie klauzuli wykonalności przez osobę inną niż wskazana w tytule egzekucyjnym, na którą przeszły uprawnienia po powstaniu tytułu, nie ma zastosowania treść art. 71 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w szczególności nie uprawnia do jego stosowania treść art. 776-795 k.p.c., do których zastosowania odsyłają przepisy art. 25 i 26 k.k.w., uwzględniając w szczególności art. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, który stanowi, iż ustawa ta określa zasady i tryb pobierania kosztów sądowych w sprawach cywilnych, zasady ich zwrotu, wysokość opłat sądowych w sprawach cywilnych, zasady zwalniania od kosztów sądowych oraz umarzania, rozkładania na raty i odraczania terminu zapłaty należności sądowych,

2) ze względu na brak odpowiedniej regulacji w ustawie z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz innej osoby niż wskazana w tytule egzekucyjnym, na którą przeszły uprawnienia po powstaniu tytułu, nie jest pobierana żadna dodatkowa opłata, w tym również wymieniona w art. 19 tejże ustawy, mając na względzie iż, zgodnie z art. 157 § 1 k.p.k., stronom oraz osobom, których orzeczenie bezpośrednio dotyczy, należy na ich żądanie nieodpłatnie wydać jeden uwierzytelniony odpis każdego orzeczenia, co dotyczy *lege non distinguente*, również orzeczenia o nadaniu klauzuli wykonalności”.

W uzasadnieniu swego pisma pełnomocnik odwołał się do argumentacji zaprezentowanej już w zażaleniu, a sprowadzającej się do przyjęcia, że przepisów ustawy

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (dalej jako u.k.s.c.) nie stosuje się w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi sądu karnego z uwagi na brzmienie art. 25 i 26 k.k.w. oraz treść art. 1 u.k.s.c., który stanowi o stosowaniu regulacji tej ustawy jedynie w stosunku do „sprawy cywilnej”. Pełnomocnik stwierdził nadto, że przyjęcie proponowanego przez niego stanowiska nie będzie skutkować nierównym traktowaniem stron w procesie cywilnym i karnym, zaś pogląd przeciwny oznaczałby konieczność ponoszenia przez pokrzywdzonego kosztów postępowania wykonawczego. Wskazał wreszcie, że w postępowaniu klauzulowym w sprawach karnych nie znajdzie zastosowania art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W orzecznictwie i doktrynie od dawna ugruntowany jest pogląd, że skuteczne wystąpienie przez sąd odwoławczy z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego w trybie art. 441 § 1 k.p.k. jest możliwe jedynie wówczas, gdy łącznie spełnione są następujące przesłanki:

- w postępowaniu odwoławczym wyłoniło się „zagadnienie prawne”, czyli istotny problem interpretacyjny, a więc taki, który dotyczy przepisu rozbieżnie interpretowanego w praktyce sądowej lub przepisu o wadliwej redakcji albo niejasno sformułowanego, dającego możliwość różnych przeciwstawnych interpretacji,

- zagadnienie to wymaga „zasadniczej wykładni ustawy”, czyli przeciwdziałania rozbieżnościom interpretacyjnym, już zaistniałym w orzecznictwie bądź mogącym - z uwagi np. na istotne różnice poglądów doktryny - w nim zaistnieć, które to rozbieżności są niekorzystne dla prawidłowego funkcjonowania prawa w praktyce,

- pojawiło się ono „przy rozpoznawaniu środka odwoławczego”, a więc jest powiązane z konkretną sprawą, i to w taki sposób, że od rozstrzygnięcia tego zagadnienia prawnego zależy rozstrzygnięcie danej sprawy (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 czerwca 1993 r., I KZP 14/93, Wokanda 1993, nr 11, s. 8, LEX nr 22115; z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 20/11, OSNKW 2012, z. 1, poz. 4; z dnia 27 lutego 2013 r., I KZP 1/13, OSNKW 2013, z. 5, poz. 38; z dnia 24 sierpnia 2016 r., I KZP 5/16, OSNKW 2016, z. 10, poz. 66 oraz R.A. Stefański: Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych, Kraków 2001, s. 264-299, czy T. Grzegorzczuk: Kodeks postępowania karnego. Tom I. Artykuły 1-467. Komentarz, Warszawa 2014, s. 1503-1504 i podane tam orzecznictwo).

Analiza przedstawionego przez Sąd Okręgowy w W. pytania prawnego pozwala na stwierdzenie, że poza faktem, iż wyłoniło się ono przy rozpoznawaniu przez ten Sąd środka odwoławczego, nie spełnia pozostałych, wymienionych wyżej wymagań.

Sąd Okręgowy w W. stwierdził, że w związku z poglądami prawnymi wyrażonymi w przytoczonych orzeczeniach nabrał wątpliwości, jak należy wyklądać przepis art. 794¹ k.p.c., do którego odsyła w sposób bezpośredni art. 26 k.k.w. Nie wykazał już jednak, choć to na nim spoczywał ten obowiązek, aby na gruncie tej regulacji rzeczywiście wyłonił się istotny problem interpretacyjny, wymagający owej „zasadniczej wykładni” w przedstawionym wcześniej rozumieniu. Jak wskazał bowiem ten Sąd, jego wątpliwości związane z możliwością stosowania ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zrodziły się wobec „blankietowej” treści art. 794¹ k.p.c. Rzecz jednak w tym, że żaden z przywołanych judykatów nie analizował wprost tej kwestii. Problematyki dotyczącej wyinterpretowania normy płynącej z art. 26 k.k.w. w związku z zawartym tam odesłaniem do art. 794¹ k.p.c. nie analizowano ponadto w powołanych w skierowanym pytaniu prawnym postanowieniach Sądu Okręgowego w W. z dnia 23 maja 2016 r., w sprawach o sygn. akt III Kzw [...] oraz III Kzw [...], jak również postanowieniu Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 czerwca 2016 r., sygn. akt V Kzw [...], w których zaprezentowano stanowisko przekreślające możliwość stosowania w omawianym tu postępowaniu klauzulowym innych niż wyraźnie wymienione w art. 26 k.k.w. przepisów, w tym ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zauważyć też trzeba, że wskazane przez Sąd pytający orzeczenia Sądu Najwyższego umożliwiające zdaniem tego organu odmienne interpretacje, to postanowienie z dnia 29 sierpnia 2007 r., I KZP 22/07, którym na podstawie art. 441 § 2 k.p.k. przekazano rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego powiększonemu składowi Sądu Najwyższego, rozstrzygniętego następnie właśnie w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2007 r., I KZP 35/07, którą to okoliczność pomija Sąd Okręgowy w W., a co przecież powinno zostać uwzględnione przy próbie rozwikłania nurtujących ten Sąd wątpliwości. Wszystkie te uwagi pozwalają tym samym stwierdzić, że Sąd Okręgowy w W. nie wykazał, iż pojawiło się w sprawie zagadnienie prawne odmienne interpretowane w judykaturze lub dotyczące przepisu o wadliwej redakcji albo niejasno sformułowanego, dającego możliwość różnych przeciwstawnych interpretacji. Sformułowane w przedstawionym pytaniu prawnym wątpliwości zrodziły się Sądowi Okręgowemu w W. dopiero wraz z rozpoznawaniem zażalenia, a nie wynikają w istocie z powołanych judykatów.

Podkreślić również należy, że Sąd Okręgowy występujący z pytaniem prawnym nie przedstawił prezentowanych w piśmiennictwie poglądów w omawianym zakresie.

Wystarczy wskazać tu choćby przykładowo na pominięcie publikacji: K. Dąbkiewicz: Kodeks karny wykonawczy. Komentarz do art. 26, LEX/el. 2018, czy A. Zieliński: Orzekanie o kosztach postępowania cywilnego. Komentarz praktyczny z orzecznictwem, Warszawa 2017, Legalis.

Bezsporne jest przy tym, że to sąd orzekający w sprawie, zgodnie z obowiązującą w postępowaniu karnym zasadą samodzielności jurysdykcyjnej, ma przede wszystkim kompetencję do samodzielnego rozstrzygania zagadnień prawnych. Tymczasem, Sąd Okręgowy w W. nie podjął w istocie próby dokonania wykładni operatywnej regulacji art. 26 k.k.w. w zakresie odwołania się w nim do przepisu art. 794¹ k.p.c. celem usunięcia zgłaszanych wątpliwości interpretacyjnych. Dopiero zaś wykazanie starań w omawianym tu zakresie, jeżeli sąd samodzielnie dostrzeganych wątpliwości nie potrafił wyjaśnić, czyniło możliwym skierowanie do Sądu Najwyższego pytania prawnego. Jak słusznie podnosi się w orzecznictwie, o dopuszczalności wystąpienia z pytaniem prawnym decyduje to, czy sąd odwoławczy sam ma rzeczywiste wątpliwości co do sposobu jego rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2012 r., I KZP 2/12, LEX nr 1126909). Za wystarczające w tej mierze nie można uznać ograniczenia się Sądu Okręgowego w W. do zarysowania dwóch odmiennych możliwości rozstrzygnięcia sygnalizowanego problemu i tego konsekwencji, nawet gdy Sąd ten wyraźnie optuje za jednym z rozwiązań, na co wskazuje uzasadnienie rozpoznawanego wystąpienia. Podkreślenia bowiem wymaga, że rolą Sądu Najwyższego rozpoznającego pytanie prawne w trybie art. 441 § 1 k.p.k. nie jest rozstrzyganie za sądy sprawy, bądź konkretnej sytuacji procesowej. Trafnie wskazuje się więc w orzecznictwie, że zadaniem Sądu Najwyższego orzekającego na podstawie powyższego przepisu jest dokonanie „zasadniczej wykładni ustawy”, a nie udzielanie porad prawnych, jak należy rozstrzygnąć konkretną sprawę (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2010 r., I KZP 17/10, OSNKW 2010, z. 10, poz. 88). W rzeczywistości bowiem Sąd pytający zwraca się o ocenę, czy wobec brzmienia art. 794¹ k.p.c. w omawianym tu postępowaniu klauzulowym znajdą zastosowanie przepisy u.k.s.c. Nie temu jednak służy instytucja z art. 441 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.

Podsumowując wcześniejsze wywody, stwierdzić trzeba, że Sąd Okręgowy w W. nie dopełnił wszystkich wskazanych powyżej wymogów do wystąpienia z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego w omawianym trybie.

Mimo braku podstaw do podjęcia uchwały, mając na względzie praktyczne znaczenie poruszonych przez Sąd Okręgowy kwestii, Sąd Najwyższy uznał jednak za celowe poczynienie kilku uwag w tym zakresie.

Dalsze wywody rozpocząć należy od przypomnienia, że stosownie do art. 776 k.p.c. podstawą prowadzonej egzekucji sądowej jest tytuł wykonawczy, którym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Klauzula wykonalności nadawana jest w postępowaniu sądowym zwanym postępowaniem klauzulowym. Takim tytułem egzekucyjnym jest też prawomocny wyrok sądu karnego (art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c.). Rozważyć więc trzeba, jakie przepisy regulują procedurę związaną z nadawaniem klauzuli wykonalności przez sąd karny.

W pierwszej kolejności pochylić się należy nad przepisem art. 107 k.p.k., który w § 1 przewiduje, że sąd lub referendarz sądowy nadaje na żądanie osoby uprawnionej klauzulę wykonalności orzeczeniu podlegającemu wykonaniu w drodze egzekucji. Natomiast § 2 tegoż przepisu wskazuje, że orzeczenia nakładające obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz nawiązkę orzeczoną na rzecz pokrzywdzonego uważa się za orzeczenia co do roszczeń majątkowych, jeżeli nadają się do egzekucji w myśl przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Przywołana tu regulacja, co nietrudno dostrzec, nie rozstrzyga więc o procedurze dotyczącej nadawania klauzuli wykonalności.

W tej sytuacji sięgnąć należy do uregulowań zawartych w art. 25 § 1 i art. 26 k.k.w. Pierwszy z tych przepisów przewiduje, że egzekucję zasądzonych roszczeń cywilnych, orzeczonej grzywny, świadczenia pieniężnego oraz należności sądowych prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej (jak choćby w art. 27 k.k.w.). Jak podnosi się w orzecznictwie, oznacza to, że przepisy Kodeksu postępowania cywilnego określają sposób i zasady prowadzenia egzekucji wymienionych roszczeń, świadczeń, należności i grzywien. Kodeks karny wykonawczy odsyła do tej części Kodeksu postępowania cywilnego, gdyż zbędne byłoby powtarzanie *in extenso* zawartych tam przepisów. Odesłanie to dotyczy jedynie przepisów egzekucyjnych zamieszczonych w Kodeksie postępowania cywilnego, nie zaś całego systemu prawa cywilnego. Odesłanie następuje do przepisów o egzekucji świadczeń pieniężnych (Tytuł II i odpowiednie przepisy Tytułu I Części trzeciej Kodeksu postępowania cywilnego). Dotyczy więc samych metod i zasad prowadzenia egzekucji, nie zaś uregulowań cywilnoprawnych dotyczących kosztów procesu cywilnego, gdyż te nie zostały zamieszczone w Kodeksie postępowania cywilnego, lecz w u.k.s.c. (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2006 r., I KZP 12/06, OSNKW 2006, z. 7-8, poz. 66, LEX nr 182918). Natomiast art. 26 k.k.w. stanowi, że do tytułów egzekucyjnych mają zastosowanie przepisy art. 776-795 Kodeksu postępowania cywilnego. Powyższe oznacza, że wszystkie uregulowania zawarte w tych przepisach (zakres odesłania)

obowiązują przy dokonywaniu czynności procesowych odnoszących się do tytułów egzekucyjnych wydanych w procesie karnym. Określają one, między innymi, kategorie orzeczeń stanowiących tytuły egzekucyjne, tryb nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności z urzędu lub na wniosek podmiotu uprawnionego, a także potwierdzają uprawnienie do złożenia zażalenia na postanowienia w tym przedmiocie (zob. uzasadnienie wskazywanej już uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2007 r., I KZP 35/07). Tak więc zarówno art. 25 § 1 k.k.w., jak i art. 26 k.k.w. nakazują sięgać do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, przy czym art. 26 k.k.w. do tych jedynie, które zostały w nim wyliczone. Już w tym miejscu rozważań podkreślić trzeba – co oczywiste – że każde prawomocne orzeczenie nakładające obowiązek naprawienia szkody, w tym jako warunek probacyjny z art. 72 § 2 k.k., jeżeli nadaje się do egzekucji, jest orzeczeniem co do roszczeń majątkowych i może stanowić tytuł egzekucyjny (tak też uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., I KZP 31/09, LEX nr 558100).

Co warto w tym miejscu podkreślić, w orzecznictwie wskazywano już, że nadawana tytułowi egzekucyjnemu klauzula wykonalności jest instytucją postępowania cywilnego, a procedura jej nadania unormowana została w Kodeksie postępowania cywilnego w przepisach zawartych w jego Dziale II Tytułu I Części trzeciej, tj. w art. 776-795 k.p.c. (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2007 r., I KZP 35/07). Zauważyć przy tym trzeba, że problematykę kosztów postępowania klauzulowego reguluje art. 794¹ § 1 k.p.c., który został wyliczony w art. 26 k.k.w. Przepis art. 794¹ § 1 k.p.c. stanowi, że postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności w części, w jakiej przyznano w nim wierzycielowi zwrot kosztów postępowania, podlega wykonaniu bez potrzeby zaopatrywania go w klauzulę wykonalności, zaś § 2 art. 794¹ k.p.c. przewiduje, że w razie wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności w sposób określony w art. 783 § 3 albo 3¹ rozstrzygnięcie o przyznaniu wierzycielowi zwrotu kosztów postępowania umieszcza się w klauzuli wykonalności. Lektura tych przepisów wskazuje, że mowa jest w nich jedynie o przyznaniu zwrotu kosztów postępowania. Przepisy te w żaden sposób nie precyzują jednak, co należy zaliczyć do owych kosztów oraz jakie są zasady ich określania i zasądzania. Podkreślić dodatkowo należy, że w ramach przepisów Działu II Tytułu I Części trzeciej, brak jest regulacji przesądzającej co składa się na koszty postępowania klauzulowego. Powyższe implikuje więc stwierdzenie, że nie jest to regulacja wyczerpująca. Ujmując tę kwestię od innej strony, przepis art. 794¹ k.p.c. nie może stanowić samoistnej i wyłącznej podstawy zwrotu kosztów postępowania, jako że nie jest to wystarczająca regulacja. W literaturze wskazuje się, że przepis art. 794¹ k.p.c. w

przedmiocie przyznania wierzycielowi kosztów postępowania klauzulowego nie jest przepisem samowystarczającym (zob. A. Zieliński: Orzekanie..., op. cit., s. 172).

W tej sytuacji nie może budzić wątpliwości, że w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania klauzulowego sięgnąć należy do regulacji art. 13 § 2 k.p.c., który wskazuje, iż przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w niniejszym kodeksie, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Jak już wskazywano przepisy art. 776-795 k.p.c. nie przewidują w tym zakresie odmiennej regulacji. Stąd w oparciu o przepis art. 13 § 2 k.p.c. w postępowaniu klauzulowym mają odpowiednie zastosowanie m.in. art. 98 § 1 k.p.c. - co do kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), czy art. 98 § 3 k.p.c. - zaliczający do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata jego wynagrodzenie oraz koszty związane z opłatami od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności (tak też A. Zieliński: Orzekanie..., op. cit., s. 172-173).

Bezsporne jest, że regulację dotyczącą kosztów procesu zawierają przepisy u.k.s.c. (por. art. 98 § 4 k.p.c.), stanowiąc tym samym, poprzez wskazane wcześniej przepisy, „wypełnienie” normy płynącej z art. 794¹ k.p.c. Przepis art. 71 pkt 3 u.k.s.c. przewiduje zaś opłatę stałą w kwocie 50 złotych od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko lub na rzecz osoby innej niż wskazana w tytule egzekucyjnym, na którą przeszły uprawnienie lub obowiązek po powstaniu tytułu lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu. W konsekwencji brak uiszczenia wskazanej opłaty stałej, gdy z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności wystąpił adwokat, skutkować musi zastosowaniem art. 130² § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., jako że brak jest w tej materii regulacji w przepisach dotyczących postępowania klauzulowego. Przepis art. 130² § 1 k.p.c. przesądza zaś, że pismo wniesione przez adwokata, które nie zostało należycie opłacone, przewodniczący zwraca bez wezwania do uiszczenia opłaty, jeżeli pismo podlega opłacie w wysokości stałej (tak też A. Zieliński: Orzekanie..., op. cit., s. 172). Powyższy sposób podejścia do omawianej kwestii wspiera również pogląd wyrażony w piśmiennictwie, a sprowadzający się do stwierdzenia, że w każdym wypadku wszczęcia egzekucji konieczne jest dołączenie oryginału tytułu wykonawczego, który należy dołączyć do wniosku lub żądania przeprowadzenia egzekucji z urzędu; niedołączenie zaś tytułu udaremnia wszczęcie postępowania egzekucyjnego i jako brak formalny wniosku zobowiązuje organ egzekucyjny do podjęcia czynności w trybie art. 130 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. (zob. K. Dąbkiewicz: Kodeks karny..., op. cit., teza 3).

Podsumowując dotychczasow W.ywody stwierdzić należy, że językowa wykładnia art. 26 k.k.w. w zw. z art. 794¹ k.p.c., w powiązaniu ze stosowanymi na podstawie art. 13 §

2 k.p.c. innymi przepisami k.p.c., pozwala na przyjęcie, iż w postępowaniu klauzulowym, o którym mowa w niniejszym orzeczeniu, znajdują zastosowanie przepisy u.k.s.c. Wykładnia językowa doprowadziła do jednoznacznego wyniku w omawianej kwestii.

W orzecznictwie wskazuje się, że respektując zasadę pierwszeństwa wykładni językowej nie należy jednak poprzestawać na jej rezultatach nawet wtedy, gdy uzyskane wyniki wydają się jednoznaczne. Bez całościowego bowiem przeprowadzenia procesu wykładni, a więc między innymi uwzględnienia celu, jaki przyświecał ustawodawcy przy uchwalaniu danego przepisu, nie sposób stwierdzić, czy nie istnieją podstawy do odstąpienia od rezultatu wykładni językowej (zob. np. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 r., I KZP 10/16, OSNKW 2016, z. 12, poz. 79). W judykaturze podnosi się ponadto, że konieczność poszukiwania sposobu zdekodowania interpretowanej regulacji przy zastosowaniu innych metod wykładni ma również na celu sprawdzenie, czy ustalona - w kontekście językowym - treść przepisu nie prowadzi do rezultatów niemożliwych do zaakceptowania w świetle dyrektyw pozajęzykowych (zob. np. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2013 r., I KZP 18/13, OSNKW 2014, z. 2, poz. 10 i powołane tam publikacje). W dalszej części wywodów odwołać się więc należy do wyników wykładni systemowej, jak i celowościowej.

W tym miejscu stwierdzić trzeba, że również wynik wykładni systemowej wspiera wcześniejsze rozważania. Podkreślić bowiem należy, że u.k.s.c. w swoim art. 1 stanowi, że ustawa ta określa zasady i tryb pobierania kosztów sądowych w sprawach cywilnych, zasady ich zwrotu, wysokość opłat sądowych w sprawach cywilnych, zasady zwalniania od kosztów sądowych oraz umarzania, rozkładania na raty i odraczania terminu zapłaty należności sądowych. Artykuł 1 u.k.s.c. określa przedmiot regulacji ustawy w odniesieniu do kosztów sądowych, ale wyłącznie w sprawach cywilnych. Przez sprawy cywilne należy rozumieć jednak sprawy załatwiane w postępowaniu cywilnym. Obejmują one zarówno sprawy cywilne w znaczeniu materialnym, jak i formalnym. Sprawami cywilnymi w znaczeniu materialnym są sprawy wynikające ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy (art. 1 k.p.c.). Natomiast sprawami cywilnymi w znaczeniu formalnym są inne sprawy, które na mocy szczególnego przepisu ustawy zostały przekazane do załatwienia w postępowaniu cywilnym sądowi powszechnemu. Sprawy cywilne załatwiane są w sądowym postępowaniu cywilnym, niezależnie od rodzajów takiego postępowania i ich wzajemnych powiązań wewnątrzsystemowych w postępowaniu cywilnym (zob. np. P. Feliga: Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz, Warszawa 2015, s. 19 i wskazana tam literatura, czy też A. Górski,

L. Walentynowicz: Koszty sądów W. sprawach cywilnych. Ustawa i orzekanie. Warszawa 2007, s. 11-12). W literaturze wskazuje się nadto, że przepisy o sądowym postępowaniu cywilnym stosuje się uzupełniająco np. w postępowaniu karnym wykonawczym co do egzekucji orzeczonej grzywny, świadczenia pieniężnego oraz należności sądowych – art. 25 § 1 k.k.w. [zob. np. J. Gudowski (w:) T. Ereciński (red.), P. Grzegorzczak, J. Gudowski, M. Jędrzejewska, K. Weitz: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze, Warszawa 2016, s. 57-58).

Także wyniki wykładni funkcjonalnej wspierają przedstawione wcześniej rezultaty wykładni językowej. W orzecznictwie zasadnie wywiedziono, że ustawodawca nie normował odrębnie procedury nadania klauzuli wykonalności orzeczeniom wydanym w postępowaniu karnym, skoro istota tej instytucji prawnej jest taka sama w każdym postępowaniu sądowym, a systemowo należy ona do postępowania cywilnego. Niezależnie od tego, jak postępowanie klauzulowe jest kwalifikowane w systemie postępowania cywilnego, to tryb jego prowadzenia unormowany został wyłącznie w art. 776-795 k.p.c. Istota, cel i przebieg postępowania klauzulowego są zawsze takie same. Właśnie dlatego ustawodawca mógł ograniczyć się do zamieszczenia w Kodeksie karnym wykonawczym przepisów odsyłających do unormowań funkcjonujących w postępowaniu cywilnym. Poszukiwanie innego trybu postępowania klauzulowego, w obszarze przepisów regulujących postępowanie karne, oznaczałoby pomijanie woli ustawodawcy (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2007 r., I KZP 35/07, zob. też postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 10 grudnia 2013 r., II AKz 224/13, LEX nr 1409295). Skoro zatem brak jest odrębnej regulacji postępowania klauzulowego w przepisach dotyczących postępowania karnego, to przyjęcie odmiennej niż wskazana wcześniej interpretacji skutkowałoby nierówną pozycją procesową stron w procesie cywilnym i karnym. W postępowaniu cywilnym strony byłyby bowiem zobowiązane do ponoszenia kosztów związanych ze stałą opłatą i podlegałyby określonym rygorom w razie jej nieuiszczenia, co nie miałoby zastosowania w postępowaniu karnym. Nie byłoby również możliwe zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie klauzulowe. Tego rodzaju konsekwencji nie sposób zaakceptować. Zapewne nie taki był cel ustawodawcy wprowadzającego omawiane tu przepisy. Nietrafny jest nadto pogląd zaprezentowany w piśmie pełnomocnika z dnia 24 września 2018 r., że przyjęta tu interpretacja skutkować będzie koniecznością ponoszenia przez pokrzywdzonego kosztów postępowania wykonawczego. Przepis art. 794¹ § 1 k.p.c. przewiduje przecież zwrot wierzycielowi kosztów postępowania klauzulowego, co obejmuje również wniesioną opłatę, więc kosztów tych nie będzie on pokrywał. Konieczność zaś wyłożenia tej opłaty zrównuje

zatem – jak już wskazywano – pozycję procesową stron w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi sądu cywilnego i karnego. Już tylko na marginesie zauważyć trzeba, że zupełnie niezrozumiałym jest rozważanie przez pełnomocnika możliwości zastosowania w postępowaniu klauzulowym art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych, której to kwestii – wbrew twierdzeniom pełnomocnika – nie podnosi Sąd występujący z niniejszym pytaniem prawnym. Powyższy przepis przewiduje bowiem opłatę kancelaryjną za zaświadczenia i inne dokumenty wydawane na wniosek na podstawie akt.

Z tych wszystkich względów, wobec braku przesłanek do udzielenia odpowiedzi na zadane pytanie prawne, nie jest możliwe podjęcie w tej sprawie uchwały w celu dokonania zasadniczej wykładni ustawy.